

Slovenski dom

Stev. 235

V Ljubljani, ponedeljek 16. oktobra 1939

Leto IV

Finska se brani zveze s Sovjeti

Hitler je odklonil posredovanje za Finsko pri Sovjetski Rusiji
Finsko odposlanstvo se je vrnilo iz Moskve s sovjetskimi predlogi po navodila

Helsinki, 15. oktobra. Finska agencija sporoča: Del finskih odposlancev je zapustil sredi Moskve ter bo jutri dopoldne prispel v Helsinki, kjer bodo takoj poročali vladi o poteku dosedanjih pogajanj. Prihod finskih delegatov v državo pa ne pomeni ustavitve pogajanj s Sovjetsko Rusijo. V političnih krogih smatrajo, da pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Finsko kljub temu, da se je povrnil del finske delegacije v Helsinki, niso pretrgana. V političnih krogih smatrajo, da se bodo ta pogajanja nadaljevala takoj po konferenci v Oslu, na kateri se bodo posvetovali državni poglavari in zunanji ministri Finske, Švedske, Danske in Norveške. V londonskih političnih krogih smatrajo, da so pogajanja začasno pretrgana zaradi naslednjih ruskih zahtev:

1. Finska naj prepusti Sovjetski Rusiji Hoglandsko otoke. V zameno za te otoke pa bo Sovjetska Rusija odpustila Finski del ozemlja v Kareliji.

2. Finska ne sme utrditi Aalandskih otokov, ki zapirajo vhod v Botniški zaliv. Mora pa dovoliti Sovjetsko Rusijo, da sme nadzorovati s svojim vojnimi brodovjem Aalandske otoke.

3. Finska naj sklene pogodbo o vzajemni pomoči s Sovjetsko Rusijo, kakor so to storile Estonija, Letonija in Litva.

Če bi Finska te zahteve sprejela, bi Sovjetska Rusija dejansko dobila ves pomorski promet med Finsko in drugimi državami in s tem njeno zunanjo trgovino, razen tega tudi možnost, da na Finsko ob vsaki priliki vojsko pritisne.

Prav zaradi teh zahtev Sovjetske Rusije se je

del finskega odposlanstva povrnil v Helsinki po navodila.

Davi je govoril zunanji minister Erko in je izjavil, da Finska ni sprejela nikakršnega ultimata od Sovjetske Rusije.

Na sestanku poglavarjev severnih držav v Stockholmu bodo sprejeti jasni sklepi glede bodočih odnosov severnih nevtrálnih držav do Rusije. Sklepi bodo natelpega in obrambnega značaja.

London, 15. oktobra. Londonski radio poroča, da je finska narodnosocialistična stranka poslala pred nekaj dnevi posebno odposlanstvo v Berlin. Odposlanstvo naj bi posredovalo v nemškem zunanjem ministrstvu, da bi se Nemčija za-

vzela pri Rusiji za Finsko. Odposlanstvo ni bilo sprejeto ne pri Ribbentropu, ne pri Hitlerju, prišlo je v stik samo z manj važnimi osebnostmi, ki so ji sporočile, da je Hitler izjavil, da je finska država izven nemškega vplivnostnega področja, zaradi česar Nemčija ne more storiti nič zanj.

Moskva, 15. oktobra. Reuter. Finsko odposlanstvo je imelo sredi tretji sestanek z zastopniki sovjetske vlade v Kremlju. Ob 0.30 je odposlanstvo odpotovalo v Helsinki, kjer bo poročalo finski vladi. Pričakuje se, da se bo finsko zastopstvo v teku prihodnjega tedna ponovno vrnilo v Moskvo. Konferenca je trajala večeraj popoldne 2 uri, prav tako tudi večer. Niti o popoldanski niti o večerni konferenci ni bilo izdano nobeno sporočilo.

Vrhovni poveljnik francoske vojske, general Gamelin govori

„Ni je sile, ki bi nas mogla vreči iz Maginotjeve črte“

Pariz, 15. oktobra. »Tempo« prinaša izjavo, ki jo je dal vrhovni poveljnik zavezniške vojske Gamelin posebnemu dopisniku lista. Gamelin pravi med drugim: »Treba je imeti mnogo potrpljenja. Ni majhna stvar v današnji vojni zbrati v državi vse sile. Samo zbiranje francoske vojske je zahtevalo 20 dni. To je sedaj končano točno po določenem načrtu.« Nato je Gamelin naglasil, da poteka boj v glavnem na nemškem ozemlju. Podčrtal je važnost motoriziranih oddelkov in dejal, da so dosedanje operacije dokazale visoko vrednost tehnike. Izrazil je priznanje vsem vrstam orožja in dejal, da je francoska vojska glede moštva in glede materiala prvotrazredna in da so francoske črte nenavadno močno utrjene. »Sprašujem,« je dejal general Gamelin, »kdo bi nas mogel pogati iz Maginotjeve črte.«

Pariz, 15. oktobra. Vojno poročilo dne 15. t. m. zjutraj se glasi: Ponoči so ostali napadi sovražnih patrulj med Mozelo in Saarjo brezuspešni. Aktivnost naših oglednikov na vsem bojišču. Obo-

jestransko topniško obstreljevanje na zahodu od Saarlouisa.

Da bi bolje razumeli dogodke na francoskem bojišču, je treba primerjati sedanjo vojno s svetovno, ter ugotoviti velike razlike. Vojski danes niso več drug poleg drugega v rovih, temveč so razdeljeni na male oddelke. Tako razdelitev je omogočilo izredno zvišanje števila avtomatičnega orožja pri pehoti. Sedaj ima ena sama četa večjo bojno moč, kakor jo je imel prej ves bataljon. Prve črte sestavljajo predstraže, ki so zbrane okoli enega ali dveh avtomatičnih topov. Ta gnezda so oddaljena drugo od drugega kakih 300 m. Za temi položaji so drugi položaji, ki so že bližje drug drugemu ter znaša razdalja med njimi približno 50 m. Prednje straže uporabljajo v boju orožje, ki so ga sicer uporabljali v minuli vojni, toda ne v toliki meri. To orožje so mine, ki so postavljene zelo goste na ozemlju, ki leži med obema frontama. Zlasti gre za male mine, ki naj onemogočijo predvsem ponoči nenaden napad.

414 ljudi s potopljene angleške bojne ladje „Royal Oak“ rešenih

London, 15. oktobra. V noči od petka na soboto je bila potopljena angleška oklopna »Royal Oak«. Na bojni ladji je bilo okrog 1200 mož posadke in častnikov, od katerih so jih po zadnjih poročilih rešili 414. Tonaža ladje je znašala 29.050 ton, stroški za izdelanje pa 2.269.000 funtov šterlingov. Ladja je bila končana novembra 1914. »Royal Oak« se je udeležil bitke pri Jütlandu med svetovno vojno, ko je bilo uničeno nemško brodovje. Tudi med državljansko vojno v Španiji je morala vzdržati hud ogenj. Ladja je bila spet dana v promet v Portsmouthu 7. julija letos. Po torpediranju »Courageousa« je to druga velika bojna ladja, katero je izgubila britanska vojna mornarica. Angleške ladje, ki so priplule »Royal Oaku« na pomoč, so takoj začele preganjati podmornico in so jo po vsej verjetnosti tudi potopile, ker je nemška vlada za uničenje angleške bojne ladje zvedela šele iz angleškega uradnega poročila. Nemška radijske postaje so dejale, da bo podrobno poročilo o potopu angleške ladje dano tedaj, ko bodo prišla obvestila s podmornice, ki je ladjo potopila. Ker to obvestilo še ni prišlo, se zdi, da je tudi podmornica izgubljena. S tem so Angleži v petek uničili vsega štiri nemške podmornice.

Angleško mornariško poveljstvo je potop »Royal

Oak« takoj naznanilo svetu. Angleška poročila pravi, da je »Royal Oak« svojo nalogo v angleški vojni mornarici častno izpolnila, saj je med svetovno vojno ta križarka sama potopila tri velike nemške križarke.

Mirovna okrožnica papeža Pija XII.

Vatikan, 15. oktobra. Prva okrožnica sv. očeta Pija XII., ki jo povsod pričakujejo z velikim zanimanjem, bo objavljena 29. oktobra t. l. na praznik Kristusa Kralja. Ta dan bo sveti oče posvetil 12 novih škofov, ki pripadajo raznim plemenom, s čimer katoliška cerkev dokazuje, da so v njenem naročju vsi narodi enaki. Sveti oče bo v okrožnici povabil vernike, naj prosijo Boga za pravičen mir na osnovi evangelijskih načel.

Boj za spremembo ameriškega nevtralnostnega zakona

Ameriška nevtralnost škoduje malim, neoboroženim državam

Washington, 15. okt. V ameriškem senatu se je večeraj nadaljevala razprava o ameriški nevtralnosti: Conely je imel oster govor, v katerem je pobijal razloge tistih, ki se zavzemajo za nevtralnost. Med drugim je poudaril: 1. Sedanji zakon o nevtralnosti škoduje narodu, ki niso pripravljeni za vojno ter s tem podžiga napadalce, ker le ti vedo, da se žrtve napada ne morejo preskrbeti z orožjem in materialom, potrebnim za obrambo. 2. Prepoved izvoza orožja koristi Nemčiji, ker jo že sedaj lahko preskrbuje z orožjem Sovjetska Rusija in Italija. 3. Prepoved izvoza orožja škoduje Franciji in Angliji ter slabi njuno obrambno moč na morju.

kakor da prosimo Hrvat, da nas sprejmejo v svojo banovino. Mi dobro poznamo naše nasprotnike in nas njihova agitacija ne vznemirja. Teh stvari bi niti ne omenjal, da ni nekaterim posameznim upadla vera, da bi resno mislili urediti razmere tudi v Sloveniji tako, da bo slovenski narod mogel svoje domače stvari voditi in urejati sam v okviru najširše narodne samouprave, ki je naš stalni politični program. Postali so nervozni, ker vsa stvar še ni končana in pristojnost na našo banovino ni še prenešana. Tem nepotrepljivim moramo odgovoriti:

Naša politika pod vodstvom dr. Korošca je bila in ostane politika, ki ima vedno, pa tudi če bi zaradi tega trpeli naše strankarsko-politične koristi, pred očmi osnovno in najvišjo korist vseh in Jugoslavije: korist državne celote.

Nadaljevanje na 2. strani.

Vesti 16. oktobra

Italijanska in egiptovska vlada sta se sporazumeli, da umakneta svoje čete z libijske meje.

Anglija je poslala na francosko bojišče dozdaj 22 motoriziranih divizij, oskrbljenih z vsem najmodernejšim orožjem.

Med svetovno vojno so nemške podmornice potopile šest milijonov ton angleškega brodovja. Od tega samo prvi mesec vojne 600.000 ton. Sprito tega so dosedane izgube angleške vojne in trgovske mornarice malenkostne, pravijo Angleži in pristavljajo, da je vsa škoda od potapljanja do zdaj krita z zapleno nemških ladij in blaga.

20.000 italijanskih kmetov bodo v kratkem poslali v Libijo, kjer so pripravili za obdelovanje novih 60.000 ha zemlje.

Turška vojna mornarica je zadnje dni odplula v Dardanele ter se razmestila vzdolž morske ožine.

Madžarsko diplomatsko zastopstvo je danes dopotovalo v Moskvo. S tem so obnovljeni redni diplomatski odnosi med Rusijo in Madžarsko.

Bivši nemški vojni minister in pet nemških generalov, ki so nasprotovali vojni s Poljsko, je po angleških poročilih zaprtih v trdnjavi Landsberg.

V Londonu so večeraj slovesno sprejeli novega italijanskega poslanika Bastianina, čigar prihod pozdravljajo tudi vsi angleški listi.

Danski in holandski listi prinašajo vesti, da so sinoči angleška letala priletela nad Berlin in da je bilo slišati močno streljanje protiletalskih topov. Berlinska radijska postaja je za dobro uro ustavila oddajo. Ta prestanek so opravičili s tehničnimi razlogi. Angleški in francoski odločujoči krogi pa zanikujejo vesti, da bi bila njihova letala šla nad Berlin.

Predsednik Sovjetske Rusije Kalinin je večeraj sprejel novega romunskega poslanika v Moskvi Davidesca, ki mu je izročil vse svoje poveljnice.

Osiveli angleški politik Lloyd George, ki je zadnjič hvalil govor nemškega kanclerja Hitlerja, piše sedaj, da je bil govor angleškega predsednika vlade Chamberlaina preoster.

Nemčija je prenehala trgovati zaradi vojne s tistimi državami na svetu, iz katerih je pred vojno uvažala 51 odstotkov vsega blaga. Nemški uvoz je v septembru za polovico padel, tako pravijo nepristranska ameriška poročila.

Sovjetska vojska bo prišla po železnici in z ladjami v Estonijo v torek. Ko se bodo sovjetske čete razvrščevale po svojih garnizijah, bo promet za estonsko prebivalstvo po tistih pokrajinah ustavljen.

Belgijski kralj Leopold bo imel 26. oktobra govor namenjen prebivalstvu Združenih držav.

Upravni odbor mednarodne strokovne zveze je ob udeležbi francoskih, angleških, belgijskih, holandskih in švicarskih zastopnikov sprejel resolucijo, ki jo bodo poslali vsemu delavstvu na svetu. V resoluciji delavstvo izraža soglasje s francoskimi in angleškimi delavci, ki branijo svobodo, demokracijo in omiko. Kaj bodo na ta sklep rekli naši marksisti, se ne ve.

Angleško propagandno ministrstvo je ustanovilo svojo podružnico v Tokiu.

V sredo - govor predsednika angleške vlade

London, 15. okt. Angleški parlament se bo sestal ta teden v torek, sredo in četrtek. V sredo bo govoril predsednik Chamberlain o splošnem mednarodnem položaju, medtem pa bo tudi odgovoril na okrog 300 vprašanj, ki so mu bili stavljeni v teku preteklega zasedanja parlamenta. V torek pa bo podal Churchill izjavo o potopu angleške križarke »Royal Oak«.

Sovjetska vojska se zbira ob madžarski meji

London, 15. okt. Londonski radio poroča, da so prišla poročila iz Romunije, da Sovjetska Rusija v bližini madžarske meje na poljskem ozemlju zbira veliko število čet. Vrste tankov in topništva se pomikajo proti meji. Namen tega premikanja sovjetskih čet ni znan. Čeprav ni nobenih znakov, da imajo Rusi kak poseben načrt, je vendar gotovo, da s svojo prisotnostjo v bližini slovaške meje hočejo izvajati vpliv na slovaško prebivalstvo ter povzročati vznemirjenje in to tembolji, ker so opazili veliko število tankov in topništva v teh krajih.

Predsednik Roosevelt bi posredoval za mir na prošnjo vseh vojskujočih se držav

Washington, 15. okt. Londonski radio poroča, da je dal ameriški predsednik Roosevelt izjavo, v kateri izjavlja, da bo on posredoval za mir le v primeru, če se vse tri vojskujoče se države obnejo s posebno prošnjo na njega. V nobenem drugem primeru pa se Amerika ne bo trudila za vzpostavitev miru.

Pogodbe med Turčijo in Rusijo še ni

Ankara, 15. okt. Anatolska agencija poroča uradno: Vest, ki jo je objavil carigradski list »Jenisabah« in ki so jo objavile tudi tuje časopisne agencije in radijske postaje, da so turško-sovjetska pogajanja v Moskvi končana, ni potrjena. Pogajanja se nadaljujejo v primernem ozračju.

Pomemben govor ministra dr. Kreka o našem političnem programu, ki je bil in je:

Slovenska samouprava in močna Jugoslavija

Gradbeni minister g. dr. Krek je kot bivši narodni poslanec krškega okraja imel danes v Leskovcu pri Krškem zborovanje svojih somišljenikov. Ljudstvo je prihod ministra dr. Kreka navdušeno pozdravljalo in njegovo poročilo o političnem položaju spremljalo z največjim odobravanjem. Minister je bil v svojem govoru večkrat prekinjen zaradi navdušenih ovacij in vzklikanja Jugoslaviji, naši vojski in političnim voditeljem, predvsem g. dr. Korošču, vladi in politiki sporazuma.

G. minister dr. Krek je v svojem govoru najprej podal sliko zunanje-političnih odnosov in dogodkov. Podčrtal je zgodovinske zadolžbe kneza namestnika Pavla, da je Jugoslavija na svojih mejah mogla ohraniti mir in ostala popolnoma nevtralna.

Ko je minister govoril o naših notranje-političnih razmerah je poudaril važnost sporazuma za državo in njeno ureditev, za Hrvat, ki so postali s tem eden od najvažnejših sodelavcev pri vodstvu državne politike. Zatem je g. minister razpravljal o današnjih domačih političnih razmerah v Sloveniji in med drugim dejal:

»Mi Slovenci, ki nas vodi g. dr. Korošec, smo iskreno pomagali in sodelovali pri politiki narodnega sporazuma. G. dr. Korošec se je s svojo veliko politično avtoriteto in vplivom neštokrat zavzel za sporazum s Hrvati in je v

svoji veliki politični modrosti v vsakem odločilnem trenutku našel izhod, ki je pomenil korak in napredek k sporazumu, večji slogi in k večjemu medsebojnemu razumevanju med Srbi in Hrvati, tako, da moramo sklenitev sporazuma, ki sta ga tako srečno zaključila predsednik Cvetković in dr. Maček, smatrati kot veliko delo in uspeh modre politike dr. Korošca. Mi v vladi najodkritosrečneje sodelujemo pri politiki sporazuma in želimo samo to, da bi se vsa vprašanja, ki so s tem v zvezi, rešila čimprej, čim pravilneje in tako da bi bili bratje Hrvatje popolnoma zadovoljni in da bi država ostala močna in srečna.

Medtem pa pri nas naši politični nasprotniki mislijo, da jim je prav sporazum dal povod, da morejo z vsem sovražstvom udrihati po somišljenikih dr. Korošca in naši politiki. Celotna opozicija, celo oni okoli JNS, ki so 20 let smatrali centralizem in edino mogočo obliko državne ureditve pri nas, oni, ki zanikajo srbstvo, hrvatstvo in slovenstvo, ki uradno še danes v Beogradu razglašajo centralistično ureditev za svoj program, nastopajo kot naši krajihi in naši domači politiki kot pripadniki dr. Mačka. Pristaši g. Puclja in g. Kramerja, nekdanji socialisti in najnovejši mačkovci vsi danes napadajo dr. Korošca in našo stranko. Ta njihova agitacija gre tako daleč, da govore, da nam Slovencem ne preostaja nič drugega,

Minister dr. Krek je govoril v Leskovcu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Jugoslavija je mati tudi našega slovenskega naroda, nanjo nas veže in priklipa največja ljubezen in najintimnejše koristi. Nikakršna notranja nasprotstva niso nikdar omajale te naše vere in vdanosti državni misli in ljubezni do bratov Srbov in Hrvatov.

V Jugoslaviji smo vedno zahtevali tako široko samoupravo, ki bi nam omogočila, da slovenski narod razvije vse svoje sile v korist svojega narodnega napredka in v korist celotne države. Prav to zahtevamo tudi danes. Mislim, da današnja politika sporazuma, ki je dala Hrvatov banovino Hrvatsko, po sami naravi in zdravi logiki vodi k ustvaritvi tudi naše Slovenske banovine, organizirane po načelu najširše narodne samouprave. Mi smo prepričani, da bomo tudi Slovenci poleg Hrvatov in Srbov v tej politiki mogli uresničiti svoj narodni program.

Če do danes to še ni izvedeno, smo prepričani, da to ne pomeni pomanjkanja dobre volje in zanemarjanja nas Slovencev. Želimo in zahtevamo uresničanje našega narodnega programa. Mislimo, da je treba hitro in odločno delati. Toda če ni že danes vse gotovo, zaradi tega nismo malodušni, ampak sodelujemo z brati Hrvati in Srbi, da tudi v teh težkih časih storimo vse, kar je državi potrebno in da v najugodnejšem trenutku na najkoristnejši način brez vsake škode za splošne državne koristi v Jugoslaviji čim prej ustvarimo našo narodno samoupravo. Vsi oni skrajnejši, ki očitajo dr. A. Korošcu, da je preveč jugoslovanski državnik, a premalo slovenski politik, naj vedo, da je v njegovih rokah usoda slovenskega naroda najbolj varna. Večjega in modrejšega politika, državnika in voditelja Slovencev nimamo. Pustimo njemu, da izbere sredstva, pota in način, kako bomo Slovenci v veliki Jugoslaviji z bratsko pomočjo Srbov in Hrvatov uresničili naše domače želje in zahteve. Že načela enakopravnosti, narodnega sporazuma, najširše narodne samouprave, ki so načela vsega delovanja nosilcev politike narodnega sporazuma, a predvsem: predsednika Cvetkovića, dr. Mačka, dr. Antona Korošca in dr. Kulenovića, samo po sebi zahtevajo ustvaritev one slovenske narodne samouprave, ki smo jo postavili kot naš program.

že ob ustvarjanju Jugoslavije. Ta politična misel v državni politiki ni še nikdar tako zmogljivo prevladovala, kakor danes, ko so na čelu države omenjeni najvidnejši politični predstavniki. Prav danes nima nihče pravice dvomiti, da bo zmaga politika prave narodne samouprave. V tej politiki bomo tudi Slovenci dobili svojo Slovensko samoupravno edinico, našo Slovensko banovino.

Toda, da bomo to dosegli, je potrebno, da zdaj v tem prehodnem času vsi Slovenci ohranimo mirne živce, odločno zaupanje in popolno disciplino. Naši nasprotniki bi prav sedaj hoteli — in to je edini cilj njihove agitacije — da nas razbijajo, oslabijo našo organizacijo in da spravijo naše somišljenike v slabo voljo, tako da bi sadove našega 20 letnega dela pobrali oni.

Njihovo sklicevanje na dr. Mačka je laž in neodkritost. Nismo še pozabili, da so zastopniki prav te skupine gonili pred sodišče, v zapore in internacijo istočasno voditelje in zastopnike Hrvatov in Slovencev. Mi pa z zastopniki Srbov in Hrvatov najiskrenejše in bratovsko sodelujemo pri izvajanju naše skupne politike, o kateri smo prepričani, da je najboljša za Srbe, Hrvate in Slovence. Poleg zastopnikov Srbov in Hrvatov, g. Cvetkovića in dr. Mačka je dr. Korošec v imenu Slovencev eden od stebrov politike narodnega sporazuma. Mi Slovenci smo pod njegovim vodstvom storili vse, da dokažemo, kako slovenski narod hoče in more biti koristen za vsakega brata. Zastopniki večine Slovencev, Hrvatov in Srbov vidijo v politiki narodnega sporazuma rešitev in srečnejšo bodočnost Jugoslavije in zato ni na mestu noben dvom, da se bo politika narodnega sporazuma iskreno izvajala tudi nasproti nam Slovincem. To je resnica, vse drugo je laž in podtikanje. Tega se vsi zavedajmo, delajmo z največjo dobro voljo in veselje, da moremo sodelovati pri tako važnem delu za zgodovino Jugoslavije in slovenskega naroda.

Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II!

Naj živi Nj. kralj. Visočanstvo knez namestnik Pavle!

Živela Jugoslavija! Živela Slovenija!

Ljubljana od sobote čez nedeljo

Ljubljana, 15. oktobra.

Lastovice so še v Ljubljani

V »Slovenec« priobčuje g. župnik Š. iz št. Lovrenca na Dolenjskem, da še sedaj, sredi oktobra, opazuje manjše jate lastovk, ki se nikakor nočejo posloviti od naših krajev, dasi odlete druga leta že okoli Malega šmarna. Začuden pa so davi ob šestih gledali Barjani, ki so šli k jutranjim mašam, ko so videli v jutranjem mraku letati po zraku posamezne pare lastovk. Značilno je pri tem dvojje: da so lastovke v tem času še v Ljubljani in da so letele tako zgodaj zjutraj. Pojav, da so lastovke tako dolgo pri nas, si starejši ljudje razlagajo s tem, da se nam letos obeta kolikor toliko mila in topla zima.

Ciganska nadlega v okolici mesta

Ljubljana, 15. oktobra.

Da ljubljanska okolica že leta in leta trpi zaradi ciganske nadlege, je splošno znano. Cigani in ciganke kradejo, prosičajo in vražarijo vse vprek. Tudi ljubljanska predmestja trpe zaradi ciginov. V sredini mesta se cigani sami ne upajo, razen tedaj, kadar jih pričnejo stražniki na policijo. Pa še tedaj ciganska otročeta in ženske s svojim javkanjem in tarnanjem skušajo zbuditi sočutje dobronarjev meščanov. Dogodilo se je celo, da so stražniki zajeli na robu mesta večji ciganski tabor in ga privedli na Bleiweisovo cesto, tam pa so ciganke pred očmi policije pričela prosjati in dobronarje gospe so jim pričele iz sosednjih hiš metati zavite jedil.

Najnovejša nesramnost, ki se je cigani poslužili, pa je ta, da po predmestjih Ljubljane prosičajo za staro obleko. Cigani so opazovali dolgo časa bosanske muslimane, kako ti trgujejo s staro obleko. Musliman pride, ponudi raco ali purana, še raje preprosto kos preproge, le redko kdaj denar, in sklone kupčijo, če je le kaj stare odvisne obleke pri hiši. Muslimani so povečini pošteni ljudje in kreposti. Mnogo drže na svojo čast. Malo kdaj se pripeti v Ljubljani, da bi musliman koga nesramno osleparil.

Prav nasprotno pa delajo cigani, ki so pričeli posnemati muslimane. Medtem ko musliman nikdar ne prosi za staro obleko, temveč le ponuja zameno, cigani prav nesramno in vsiljivo beračijo za staro obleko. Povrh tega pa se izdajajo še za muslimane iz Bosne. Seveda se teh ciginov sleherni musliman sramuje.

Tako ti pride tak cigani, krepko raščen mož, v hišo v zeleni jami ali Rožni dolini ali kjerkoli, ti odprane vrata in prične pred gospodinjjo molodovati:

»Lepa gospa, jaz nisem cigan, jaz sem musliman iz Bosne, prosim vas dajte mi nekaj stare obleke, doma imam nage otroke, vse moje soroštvo je brez oblek, karkoli imate, dajte mi!«

Ljudje se skušajo teh ciginov otresti, ker tudi v Ljubljani ni toliko stare obleke, da bi jo še ciganom dajali, če je pa obleka že popolnoma razpadla, je pa tudi cigani niti za boglona ne marajo.

Cigan postaja čimdalje bolj vsiljiv, celo poklekne in zagotavlja gospodinjjo, da bo molil Boga in vsem svetnikom za njeno zdravje in za zdravje njenih otrok, samo kakšno staro suknjo naj mu dajo.

Ponekod ciganom ta vsiljivost uspe, ponekod pa ne.

Srdito pljune cigan pred hišo in grozno zakolne, če ne dobi nič. Vsa pobožnost in ponižnost se takoj neha.

Ob določen uri pa se zberejo cigani na določenem travniku kje v bližini mesta ter barantajo med seboj za naberačeno obleko, obenem pa se posvetujejo, kje bi se dalo še kaj izprostiti. Med seboj imajo zaupnika, ki naproseno obleko proda za denar ali za živež pravemu bosanskemu prekupečevalcu s staro obleko.

Vse to nesramno početje ciginov, ki je za prebivalce periferije skrajno mučno, se dogaja pred očmi policije in drugih oblasti in nihče ne poseže vmes. Bati se je, da se bo ta ciganska nadlega še povečala. Če cigani ne bodo mogli ničesar več izprostiti, bodo postali še bolj nasilni in ni izključeno, da bodo pričeli ropati samotne hišice na robu mesta.

Drobna kronika

Mirno, brez razburjenja je potekla današnja nedelja. Včeraj se je zdelo, da z vremenom danes ne bo bogve kaj, vendar smo bili danes že v dopoldanskem urah prijetno presenečeni, kajti prikazalo se nam je sonce, ki že nekaj dni ni posijalo na nas. Tudi precej toplo je bilo, tako da so številni izletniki prišli na svoj račun. Veter je naglo osušil zmnožena pota in ceste. Dirka na Večni poti, ki je obetala za Ljubljane čane veliko privlačnost, je bila včeraj odpovedana, danes pa je bilo prirediteljem lahko žal, da so jo odpovedali. Težko, ako bo še kak nedelja v oktobru tako lepa kakor današnja. — Na ljubljanski policiji so imeli danes ves dan do večernih ur blažen mir.

Streli v gozdu pri Primskovem. Iz Primskovega pri Kranju so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 19-letnega delavca Komarsa Antona s prestreljenimi no-

gami. Komars pripoveduje, da je v gozdu nabiral gobe in kostanj. Pri tem ga je presenetil neki možič z loveško puško, ki ga je nahnul, češ da naj izgine iz gozda. Komars mu je poskušal ugovarjati, da ima vendar pravico nabirati v gozdu gobe in kostanj, toda neznanec je snel puško in ustrelil Komarsa v nogo. Komars ima obe nogi prestreljene s šibrami in so njegove poškodbe precej nevarne. Neznanec je po storjenem dejanju izginil. Za njim poizveduje sedaj orožništvo.

Na poti v službo jo je podrl avtomobil. 34letna delavka Urnkar Franciška iz Kamnika se je davi peljala s kolesom na delo v smodnišnico. Za njo je privozil avtomobil, katerega signale je najbrže preslišala in se ni pravočasno umaknila. Avtomobil se je zaletel vanjo in jo podrl. Pri padcu je dobila precej občutne poškodbe, zlasti hudo ima ranjeno levo nogo. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

Druge nesreče in nezgode. Enoletnemu delavčevemu sinu Zihhu Jožetu iz Hlebe pri Lescah je slamozeznica zmečkala več prstov na desni roki. Otroček se je sukal okrog stroja, ko je bil ta v pogonu. — 31letni posestnik Mesojedec Jože iz Udij pri Grosupljem je podiral v gozdu smreke. Pri tem so ga zajele veje padajočega drevesa in ga vrgle z vso silo ob tla. Dobil je precej nevarne poškodbe po vsem telesu. — 52letnemu železničarju Šterku Josipu so na ljubljanskem kolodvoru odbijali zdrobili levo roko. — 19letni poljski delavec Drestvenšek Alojzij iz Razbora pri Škofji Loki je padel po stopnicah, ko je lezel na podstrešje, in si zlomil desno roko. — Z lestve na podstrešje je padla tudi 66letna prevzičkarica Zakraček Neža iz Hitenja na Blokah in dobila hude notranje poškodbe. — S kolesom se je zaletel v občestni kamen 62letni posestnik iz Zagorice pri Dobropoljah in se precej potolkel po glavi. — Miazarski pomočnik Skok Franc iz Ljubljane pa si je pred dnevi kupil novo kolo in se učil voziti na njem. Bil pa je preveč korajžen in je na cesti padel tako nerodno, da si je zlomil desno roko. — Vsi navedeni ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

Hace in Bradeško se skupno sprehajata po Šiški in Viču. Znana tolovaja Anton Hace in Jože Bradeško, ki imata na vesti veliko najrazličnejših pregreh, vlovov, roparskih napadov in najbrž tudi en umor, se še vedno izmikata roki pravice. Klaita se po ljubljanski okolici, včasih pa zaideta celo v mesto, toda zmerom se jima posreči, izogniti se pazljivemu očesu postave. Danes dopoldne je nek zakonski par videl Hace in Bradeško na tako imenovani Marijini poti od Šiške proti Dobravi. Zakonca pripovedujeta, da sta spoznala oba tolovaja po slikah, ki so bile v današnjih dnevnikih. Ob sta bila elegantno oblečena in sta se, kakor hitro sta opazila kakšnega človeka, takoj razšla in hodila vsk po eni strani ceste, kakor da se ne poznata. Dopoldne ob 4 ju je videla neka gospa, ki se je peljala s kolesom mimo opekarne Vidie na Brdu pri Viču. Tudi ta gospa pripoveduje, da ju je spoznala po časopisnih slikah. Ko sta videla, da se jima približuje, sta stopila narazen, kakor da sta si tuja. Zakonca iz Šiške in gospa s kolesom do podrobnosti enako opisujejo tolovaja, tako da ni nobenega dvoma, da so vsi trije videli isto dvojico.

Sodbe pred mariborskim sodiščem

Maribor, 13. oktobra.

Pred malim senatom so bile danes tri razprave, o katerih vsebini smo v današnjem »Slov. domu« že poročali. Posestnik Martin Grahovnik iz Nebove pri Sv. Petru je bil obsojen na 5 let zatonačenja in 5 let izgube častnih pravic, ker je dne 2. septembra t. l. ubil na svojem hlevu Franca Puhnerja. Grahovnik je izvršil svoj zločin pravzaprav iz strahu, da ne bi sam postal žrtev uboja. Puhner je bil pri Grahovnikovi neke vrste prijanjač. Spal je tam, včasih pomagal pri kakšnem delu, ponavadi pa je hodil v mesto na delo. Bil je zelo nasilen človek in nevaren, kadar je bil pijan. Posestnika Grahovnika je večkrat pretepel. Usodnega dne je prišel Puhner pijan k Grahovniku ter je šel na eno spat. Ko je hotel Grahovnik nahraniti živino, ni mogel do sene, ker mu je zapiral pot speči Puhner, pa ga je prebudit. Puhner pa je silno jezen takoj planil na Grahovnika, da bi ga pretepel. Ta je zamahnil z vilami ter udaril Puhnerja tako po glavi, da se je onesvestil. Potem pa se je ubesil, kaj bo, če pride Puhner spet k zavesti. Zbal se je, da ga bo Puhner ubil, pa je prijel za motiko ter Puhnerju popolnoma razbil glavo.

Ostro kazen je dobil tudi 22letni delavec Ivan Haberšek iz Svečine. Pred sodnike je prišel zaradi številnih vlovov in tatvin. Med drugim je izvršil dva vlom v Kamnici, v trgovino Skok in v občinsko pisarno ter je ukradel tudi več koles. Obsojen je bil na dve leti robije ter na 4 leta izgube častnih pravic.

Oproščena vsake kazni je bila 74letna vdova po pazniku moške kaznilnice Ivana Kumer. Stara ženica je bila obtožena, da je zatajila pred sodiščem svojo pokojnino. Sodišče pa se o njeni krivdi ni moglo prepričati ter jo je oprostil.

Mariborski drobiž

Maribor, 15. oktobra.

Letna skupščina Slov. dijaške zveze, matice vseh slov. katoliških dijaških organizacij, je bila danes dopoldne v prostorih na Aleksandrovi cesti. Na predvečer v soboto so se delegati in mariborski dijaški poklonili školu Slomšku. Ob tej priložnosti sta spregovorila tudi prevz. g. škof dr. I. J. Tomažič in zastopnik Slomškove družine g. ravnatelj Hrastelj. Današnja skupščina je bila pri nabito polni dvorani in ob navzočnosti zastopnikov cerkvenih in civilnih oblasti. Skupščino je obiskal tudi prevz. gospod škof. Pri volitvah je bil z nekaterimi izpredmeti izvoljen dosednji odbor.

Smrtna kosa. Na Betnavski cesti 18 je umrla v starosti 50 let soproga ključavničarja Eliza Krichhof. — V Slovenski ulici 40 je umrla v starosti 78 let zašebnica Marija Košar. — V visoki starosti 82 let je na Tezmem umrl upokojeni obratovodja Anton Koseč. Naj v miru počivajo, sorodnikom naše sožalje!

Drava izročila samomorilčevu truplo. V Dupleku je Drava naplavila na sipini truplo mesarskega mojstra Viktorja Jelena iz Teznega pri Mariboru, ki se je, kakor znano, pred kakim mesecem vrgel v samomorilnem namenu z državnega mostu v dravske valove. Truplo so odkrili orožniki, pokopali so ga danes na bližnjem pokopališču.

Tradicionalni obhod živali je bil danes po mariborskih ulicah. Je pa menda za zaščito živali malo zanimanja, ker je bil obhod pač vse drugo, samo ne zadovoljiv.

Roganovih grehov še ni konec. Mariborska policija je sedaj ugotovila, da je zločin razbojniški Rogan, ki ga je kakor znano policija 23. septembra v borbi ustrelila, izvršil 17. sept. v Jurovcih, občina Podlehnik, kjer je gostilničarji Pem odnesel razne jedade, cigarete, kitaro in pelerino v skupni vrednosti 1100 din. Policija je kitaro našla, v ukradeni pelerino pa je imel Rogan zavito svojo puško. Policija išče lastnika pokromane zapestne ure, ki jo je svoj čas Rogan prodal nekemu delavcu.

Razne tatvine. Tesar Jožef Purkelc je prijavil na policijo, da mu je bila iz hlačnega žepa v neki gostilni na Frankopanovi cesti ukradena denarnica z 250 din. Purkelc se je nahajal v družbi tovarišev in sumi, da mu je eden od istih ukradel denarnico. — Krojaškemu mojstru Frideriku Kosi iz Betnavske c. 57 pa je bila ukradena v zadnjem času večja količina drv ter utrpi pri tem 200 din škode. — Faktor Terezija, soproga mehanika iz Zagreba je prijavila, da ji je njena podjarmnica v njeni odsotnosti ukradla 500 din gotovine, njeni sostanovalki pa 300 din ter s tem pobegnila proti Mariboru. Zatekla se je na mariborsko policijo in prosila, da bi izsledila tatlico in ji odvzel denar, v kolikor ga bodo še našli pri njej.

Belgrajske vesti

Belgrad, 15. oktobra. m. V Negotinu je bila danes proslava 100-letnice tamošnje gimnazije. Priproslavi so bile zastopane vse civilne in vojaške oblasti.

Belgrad, 15. oktobra. m. Na belgrajskem vseučilišču je včeraj diplomiral jurist Jože Pompej, agili delavec v belgrajskih prosvetnih organizacijah.

Belgrad, 15. oktobra. m. Na Davidovičevem stanovanju je bil danes plenarni setsanek izvršilnega odbora bivše demokratske stranke. Setsanek je otvoril Ljuba Davidović, nadaljne vodstvo je pa prepustil bivšemu ministru Grolu, ki je podal obširno poročilo o notranjem in zunanjem političnem položaju. O njegovem poročilu se je razvila daljša razprava, ki v času, ko to poročamo, še traja. Današnji setsanek izvršilnega odbora bivše demokratske stranke je organizatoričnega značaja, ker demokratski razpravljajo o odstranitvi nedostatkov v svoji organizaciji, o poživitvi dela v njej in o sodelovanju s sorodnimi političnimi skupinami na terenu, da jih predstojajo politične akcije ne najdejo neupravičene.

Uzička Požega, 15. oktobra. m. Na svojem povratku iz Južne Srbije in Sandžaka se je danes dopoldne ustavil v Uzički Požegi ministrijski predsednik Dragiša Cvetković. Prebivalstvu, ki ga je navdušeno pozdravilo, je izjavil, da bo v drugi polovici tega meseca uradno obiskal vse te kraje.

Banjaluca, 15. oktobra. m. Na današnjem zborovanju članov banovinskega odbora JRDZ za vrhsko banovino je bil izvoljen za predsednika bivši minister in narodni poslanec dr. Branko Miljuš.

Belgrad, 15. oktobra. m. V Belgradu je bil danes 10. redni občni zbor Zveze električnih podjetij Jugoslavije. Na občnem zboru je odbor poudarjal, da se je po podatkih, s katerimi razpolaga zveza, proizvodnja električne energije lanske leto v državi povečala za 10 odstotkov. Na občnem zboru so se razpravljala vsa razna strokovna vprašanja. V odboru, ki je bil nato izvoljen, je od Slovencev bivši poslanec Adolf Golia.

V mestnem zaščitnem uradu v I. nadstropju na magistratu, Mestni trg šte. 2, so vpeljane deljene uradne ure, da odtlej ta urad posluje za stranke dopoldne od 7.30 do 13 in popoldne od 16 do 18. Ob nedeljah in praznikih in vse popoldneve pred njimi pa tudi ta urad ne posluje. Tako bo šlo delo hitreje od rok in strankam ne bo treba gubiti preveč časa v čakanjem.

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

In tako je šel posej lepo in mirno naprej. Rockyu se je zdelo, da je ravno tako, kakor je bilo tedaj, ko sta se s Jerryem junaka po mestu in cestah ter se bavila z nedolžnejšimi posli.

Cez dve leti je prišla spet prva smola. Družba je ravno mirno ropala skladišča ob pristanu ob reki, ko jih je kdovekako presenetila policija. Prišlo je do streljanja. Rocky je na begu padel in policaji so ga spet dobili v roke.

To pot je prišel pred redno sodišče, nič več pred sodnika za neodobitve. Redno sodišče pa je sodilo redno, to se pravi, dosti strožje, kakor pa sodnja za neekusne zločince.

Druga Rockyeva obsodba se je glasila:

»Štiri leta in šest mesecev hude ječe! Stienil je zobe. Zdal ni bilo Jerryja, da bi ga bil tolažil. Mračnega lica se je dal odpeljati za omrežje — za štiri leta in pol...«

Ko je prestopil prag kaznilnice, je zmignil z rameni ter začel šteti dneve. Prišlo je spet slikanje, merjenje, jemanje prstnih odtisov, izpraševanje o letu in dnevu rojstva — in tako naprej. Stara reč!

Potem so počasi začela teči štiri dolga leta in šest malo krajših mesecev.

Kako neskončen je bil ta čas za človeka, ki je bil varen bliskovitih dogodkov in razburjenj. Ni ga mogel porabiti drugače, kakor da je koval načrte za no-

ve dogodivščine, za nove rope, za nove naskoke.

Majhno je kaznilniško dvorišče, po katerem se je moral vsak dan dve uri sprehajati molče in sam. Med kaznijo je dobodra spoznal vsak prah na njem, vsak milimeter teh zidov. Toda bilo je dovolj veliko, da je na njem zasnoval najdrzejše načrte, ki naj bi nekega dne spravili rodno mesto v strah in začudenje, mladino pa v občudovanje njega in njegovih junakov.

Ta druga kazen je Rockya za vedno privezala na krivo pot, ki mu je ni bilo usojeno zapustiti.

Toda čas je bežal in tudi Rockyeva dolga kazen je minila. In spet je prišel dan, ko je ravnatelj zavoda imel priliko odpustčenemu izreči gljivje besede. Dobri kaznilniški duhovnik je Rockya blagoslovil s svojo tenko, skoraj prosojno roko.

Slovo je bilo tako pretresljivo, da bi bile Rockyu prišle solze v oči, toda zanje ni bilo v njegovih očeh več prostora. Čakali so ga posli tam zunaj, zato si ni želel drugega, kakor da je dobil sprite-

valo, da je spet poboljšal, potem se je zagnal v svet za starim poslom.

Treba je bilo nekaj časa, da se je spet razgledal. Štiri leta so dolga in človek nekam zgubi pregled čez življenje zunaj, ki teče naprej, medtem ko se je tvoje ustavilo tisti trenutek, ko si stopil za mrežo, ter se nadaljuje tedaj, ko ti spet spuste, pa če je tudi med tem preteklo dvajset ali eto let. Zato je človeku, ki pride čez daljši čas iz uradne samote, treba precej dolgo, da se spet znajde.

Tako je bilo tudi Rockyu.

»Kaj zdaj?« se je vprašal, ko je bil spet na cesti in so se mu načrti nekam razblinili.

Malo je premišljal. Stopil je do reke ter se sprehodil ob nabrežjih. Videl je delavce, ki so nosili žito z nizkih ladij ter si brundali robate napeve. Zdal pa zdaj je kateri zavpil kako debelo, da so se zakrohotali, potem so pljunili v roke in delali naprej. Bili so veseli in zadovoljni, kakor da jim ničesar ne manjka.

Rockyja je za časek zamamilo to preprosto, pošteno, zadovoljno življenje. Kaj, če bi tudi sam začel tako?

Poštenih ljudi je vendar že tako in tako na svetu dovolj. Preveč Nekdo jim mora držati ravnotežje na drugem bregu. Dolgeas bi bilo, če bi bili vsi dobri. Kako bi potem ločil dobrega od slabega?

Rocky se je bil v ječi, visoki šoli zločinstva, naučil veliko reči, katere je hotel poskusiti, kako bi se obnesle v življenju. Tam je imel družino starih, izkušnih roparjev, ki so mu zavidali kratke kazni ter ga učili raznih mojstrov.

Zato je zdaj naglo pljunil v vodo, zamahnil z roko reki in poštenju, ki ga je za kratke trenutke zamamilo, potem pa je krenil v mesto, prekušat nove umešnje, katere so mu zaupali tisti, ki so bili obsojeni, da bodo do smrti čepeli za zidovi.

Začel je spet »delati«.

To njegovo delo je zdaj takoj zapazila policija in poostrela nadzorstvo nad njegovimi potmi. Njegov sloves je bil zdaj že tolik, da ga oblasti niso pustile iz vida.

njo. Vedel je, kateri ključ odpre sleherni vrata in katera pot drži do tega ali onega uradnika, policijskega nadzornika ali porotnika.

Tako je imel še prej, preden se je prav lotil posla, v žepu celo zbirko močnih zaščitnikov pri policiji in pri sodišču, imel je zaveznike med odvjetniki in med porotniki in je lahko začel posel na debelo. Zdal ni bil več branjevec, ki bi se bil pulil za nalivna peresa.

Če so ga kateri pot ujeli zaradi lepšega, da ne bi mogel nihče očitati policiji, da ne mara videti, kaj dela Rocky Sullivan, in so ga postavili pred častno sodišče, se je po zaslugi zaveznikov med porotniki vedno našla luknjica, skozi katero se je Rocky lahko izmazal in potem v svobodi nadaljeval svoje delo.

Bil je vedno oproščene vsake krivde, ko je vse mesto govorilo o njegovih predrznih ropih in izsiljevanjih. Toda pred kupljeno oblastjo je veljal za poštenjaka in časti vrednega moža.

Tako je kmalu postal osebnost, a katero je morala računati vsa javnost. Mestni lieti so prinašali presenetljive članke, kadar so po naključju kje sodili Rockya. Rocky je imel prijatelje tudi med časnikarji. Ti so skrbeli, da ni v liete prišlo pri vsi njegovi obsodbi nič takega, kar bi bilo lahko Rockyu škodljivo, marveč same take reči, ki so veljale njegova zločinska inašstva.

Od tu in tam

Predsednik vlade Dragiša Cvetković se še vedno nahaja na potovanju po zelski banovini. V Sandžaku je obiskal več krajev in povsod imel govore, v katerih je poudaril zborovalcem politični položaj ter pomen sporazuma s Hrvati. Predsednik vlade je bil povsod deležen prisrčnega sprejema in povsod se je pokazalo, da kmečko ljudstvo brez izjeme odobrava ureditev notranjih sporov v naši državi. Napovedal je v Novem Pazaru tudi večja javna dela v Sandžaku, v prvi vrsti pa graditev vezne ceste, ki bo spajala Belgrad skozi Raško do Črne gore in od tam do morja. V Prijepolju je predsednik Cvetković odprl novo zgrajeno cesto od Prijepolja do Bijelog polja.

V Belgradu so v soboto odprli jesenski velesejem. K otvoritvi so prišli kraljev zastopnik, štirje ministri, zastopniki vseh veroizpovedi, poslaniki tujih držav in mnogo prestolniških gospodarstvenikov. Kmalu nato je bila slovesna otvoritev posebnega nemškega paviljona, pri čemer je govoril poseben nemški odposlanec dr. Funke. Paviljon je zelo obsežen in preglehen.

1800 menic za tri milijone dinarjev je ponaredil prebrisan kmet Čedomir Ostojić iz Vrčca. Može je bil zaprt v svoje imetje, nato pa se je vrgel na ponarejanje menic. Delal je tako, da je napisal znesek in podpisal dolžnika, nato pa menico nesel k odvnetniku, da bi dolžnik znesek izterjal. Odvnetnik je res sprejel nalog in začel dolžnike opominjati, hudo pa je bil presenečen, ko so se tako imenovani dolžniki izgovarjali, da z Ostojićem nikoli niso imeli posla in da mu tudi nikdar niso bili dolžni denarja. Podrobna preiskava je ugotovila, da so bili vsi podpisani na menicah ponarejeni. Policija je kmalu dobila Ostojića v roke in odkrila vso afero. Ostojić ni ponaredil nič manj kakor 1800 menic, glasečih se na okroglo tri milijone dinarjev. S tožbami za izterjavanje je zaposlil vse odvnetnike v Vrčcu in bližnjih krajih. Na podlagi dognanj policije pa so odvnetniki spoznali, da jih je Ostojić krepko potegnil. Ostojić so seveda zaprli, a mož se je skušal zmazati s tem, da je začel simulirati norost.

Hud spor zaradi predragega električnega toka je izbruhnil med občino v Štipu in električnim podjetjem Puzderjevič. Ta podjetnik je znal izkoristiti svoj izjemni položaj, da je navedl ceno toka kar na 9,75 dinarja za kilovatro uro. Poleg tega pa ni skrbel za redno dobavljanje toka, niti ni izmenjeval strohnele stebrov ali pa potrganih žic na napeljavah. Občina je nazadnje morala poseči vmes in zahtevala od podjetnika, da zniža ceno toka, obenem pa mora popraviti vso napeljavo. Podjetnik je pogoje odklonil, nakar je občina takoj sklicala sestanek vseh naročnikov elektrike. Tam so soglasno sklenili, da bodo vsi nehali uporabljati elektriko. Sklep je bil izvršen in na mah je ostala elektrarna brez naročnikov. Naročniki hočejo toliko časa vztrajati pri petrolejkah, dokler ne bo podjetnik znižal cene toka tako nizko, kakor velja v drugih mestih.

Cene za izvoz jugoslovanskega lesa v Nemčijo bodo še za nadaljnjih šest mesecev ostale iste kakor doslej. Na sestanku jugoslovansko-nemškega odseka je jugoslovansko odposlanstvo predlagalo, da bi se povišale odkupne cene v markah za naš les. Nemški delegati pa na ta predlog niso hoteli pristati. Končno je bilo sklenjeno, da ostanejo pri starih cenah.

Za računstvo izredno nadarjenega dečka so odkrili v vasi Čajnicah v Srbiji. To je še osemletni sinček ključavničarja Miloša Djurovića. Fantček hodi šele prvo leto v šolo, pa zna že na izst izračunati najtežje naloge iz množenja, seštevanja in odštevanja ter deljenja. Deček se v šoli dolgočasni pri pouku. Talentirani deček bo po vsej verjetnosti ostal skrit, če se kdaj pozneje ne bo zavzel zanj kak dobitnik in ga poslal v šole.

Z nezdavnimi razmerami v bitolsko-ohridski škofiji se bavi sobotna »Politika«. List prinaša članek svojega urednika Gl. Božovića o delu pravoslavne škofa Platona, ki je bil pred letom dni imenovan v to škofijo namesto dr. Nikolaja Velimirovića. Baje je škof Platon udaril po tistih svečnikih in menihih, ki so se udeleževali nedavnih borb proti konkordatu, kar je imelo za posledico, da so zdaj začeli bežati iz samostanov menih, a svetni svečniki v druge škofije. Poleg tega je menda škof Platon izmenjal predstojnika v samostanu sv. Nauma ob Ohridskem jezeru ter postavil novega, ki baje slab gospodar in zapravljivač. Članek govori dalje, da se niti duhovniki niti verniki ne strinjajo s takim postopanjem svojega škofa, kajti v teh krajih imajo verniki baje visoko in stroga merila za ocenjevanje kakovosti pravoslavnih duhovnikov. Članek zahteva nato, naj patriarh naredi potreben red in obvesti javnost o pravem razlogu za ukrepe škofa Platona. Bralec ima iz tega članka vtis, da se pisec zavzema nedvomno za tiste pravoslavne svečnike, ki so v nedavni protikonkordatski borbi zavzeli ostro stališče proti pravici, ki naj bi jih dobila katoliški cerkev v naši državi, in se zato sedaj obrača proti škofu Platonu, ki je bil pristajač zmerne struje.

Poseben proglas na Zagrebčane je objavil v soboto dr. Vlado Maček. Povod za proglas so dali trije zapovrstni umori policijskih stražnikov, za katere je javnost vedela, da so bili pri svojem dejanju preganjani hrvatski politični kaznjencev zelo aktivni. Dr. Maček pravi v proglasu, da je treba take načine osebnega maščevanja strogo obsojiti, kajti oblast je tu, ki ima pravico, da take krivice kaznuje po zakonu, nikakor pa ne zasebniki. Oblast bo tudi sama poskrbela, da bodo krivci poklicani na odgovornost in bodo primerno kaznovani. Da se pa nekateri prenapetosti sami maščujejo za svoje krivice, pomeni to samo škodo za ugled hrvatskega naroda. »Kdor danes izvršuje take napade, služi tistim, ki pravijo, da hrvatski narod ni sposoben, da bi se sam vladal, in je sovražnik svobode hrvatskega naroda,« pravi ta proglas dobesedno. Podobno se izraža tudi še včerajšnji »Hrvatski dnevnik«, ki ostro napada samovoljnike, ki povzročajo svojemu narodu samo neprimernost in mu jemljejo ugled.

Filmski igralce Svetislav Petrović je pred dnevi dopotoval skozi Zagreb v Dubrovnik v družbi hrvatskega filmskega strokovnjaka Vranešića. Petrović namerava namreč posneti nov film v nemški in hrvatski verziji z motivi iz hrvatskega narodnega življenja. Sedaj bo uredil vse potrebne predpriprave v Dubrovniku, nato pa bo odpotoval v Zagreb v isti zadevi.

»N' mav čez izaro«

»Naš poziv«

Pod tem naslovom prinaša zadnji »Koroški Slovenec« razmišljanja k slovenskemu prosvetnemu udejstvovanju za časa vojne in med drugim pravi:

»Latinci so imeli pregovor: Inter arma silent Musae — kar bi se po našem reklo, naj med vojno miruje prosveta. Res nam mnogi dopovedujejo, da smo v očiglednem dogledu na bojiščih, političnem razvoju in zunanjim borbam naše države odmaknjeni nalogam naše notranje rasti, nalogam naše srčne in umske izobrazbe.

Naj se obrnemo ob trenutkih velikih dogajanj v naš slovenski svet, njegove nujnosti in potrebe. Dobrota bo v tem za nas in za naše razsojanje dogodkov.

Materna slovenska beseda! Naša beseda v govorici, knjigi in pesmi! Nosilka slovenskega duha, varuhinja vsega bistvenega v naši notranjosti, brez katerega bi izgubili svojo podobo in postali brezoblični in brezdomovski! Kako je z našo materino besedo? Po njej se je v nas oblikovala prva naša predstava o svetu okoli nas, po njej smo se prvič zavedli samega sebe. Živo nas je materna beseda privzela k naši družini, učila nas je v domačo vas in nam odkrila lepoto domačije in domovine. Ob njej se nam je razkrila velika skrivnost narodne, slovenske družine.

Zato nam je slovenska materna beseda naš najdragocenejši zaklad, naše neizmerno notranje bogastvo, nosilka naše samozvesti, jedro naše slovenske narodne zavednosti, srednica vseh kulturnih in duhovnih vrednot, katere edine nudijo resnično notranjo uteho in tiho srečo. Ta materna beseda je vredna naše najčistejšje ljubezni, naše najdražje zvestobe, naše odločne borbenosti in železne discipline.

Kako je z našimi malimi in najmlajšimi ter z njihovo povezanostjo z zlato materino govorico? Državna šola jim njihove matere besede ne posreduje. To dejstvo nam danes narekuje poziv na etarše, brate in sestre naših šolarčkov, naj nikdar ne prezeje svoje dolžnosti napram malim. Nič ni lepšega in hvaležnejšega, kakor malim govoriti s spoštovanjem in ljubeznijo o lepi materni besedi in jim posredovati v besedi, branju in pesmi. Tako se bo v mladem srcu vzbudila neutešljiva želja po tej lepoti. Večno veljavno ostane: naj si javna šola posreduje znanje državnega jezika in po njem vedo in znanost, materna beseda bo posredovala kulturo srca in razuma, pospeševala bo otrokovo notranjo rast in klesala človeka, močnega človeka.

Kar velja v naši materni besedi kot dobroti, niti malim, velja še v večji meri o naši narodni kulturi in prosveti kot vodnici velikim. Saj čutimo, da nas opazovanje zgolj zunanjih dogodkov ne zadovoljuje in ne osrečuje. V nas se vzbuja silna želja po narodni samohranitvi. Hočemo, da bi se naprej bila zemlja, koder prebivamo, slovenska, in da bi se za naprej glasila slovenska beseda po naših vaseh in dolinah, se še čistila zgodovina tisočletnega rodu pred nami, da bi nas še vedrili slovenska pesem in igra ter učila slovenskega človeka. Predajmo se tej želji z ljubeznijo slovenskega človeka, da se razraše v železno slovensko narodno zavest.

Še nekaj dodatkov k zadnjim odredbam

Kdor kolje doma, mora imeti za to klavno dovoljenje, na katerem se vpiše živa teža živali in

»Rejci malih živali« so zborovali

Ljubljana, 15. oktobra. Gotovo ni nikogar več v slovenski javnosti, ki bi pospeševanju rejce malih domačih živali, kuncev, kokoši, golobov itd. odrekal veliki pomen, ki ga ima zlasti za gospodarstvo maloga človeka. O tem so nam prepričljivo govorile številne rejske razstave, ki smo jih doživeli v zadnjem desetletju. Seveda pa je treba delo na tem polju, da bo rodilo vidne uspehe, dobro organizirati. Ta namen si je zastavila pred leti ustanovljena Zveza društev rejcev malih živali, ki je hotela v svojih vrstah združiti prav vse slovenske rejce malih živali in jim z raznimi sredstvi dati čim več vzpodbude in pouka pri njihovem delu. Toda bolezen slovenskega društvenega življenja, katere izstopajoči simptom so zlasti razna osebna stremjenja, tudi temu društvu ni prizanesla. Že letos spomladi se je kot protitež Zveze ustanovilo Osrednje društvo rejcev malih živali, ki si je zastavilo za cilj iztrgati postojanke Zveze med slovenskimi rejci in jih pridobiti zase. Med obema organizacijama se je razvila ostra borba, v kateri pa se je Zveza letošnje jesen okrepila s tem, da je v njeno okrilje pristopilo še društvo »Zivalica«, ki je doslej životalno samostojno. Ni naš namen, da bi se postavili ob stran te ali one organizacije, kajti mnenja smo, da tako potrebnega pokreta ne gre cepiti ali razdirati in da bo med obema organizacijama slovenskih rejcev pripadlo odločilno mesto oni, ki bo večja po moči, uspehih in delu. Po vprašanju, ki smo ga dobili na licu mesta v zakulisje spora, smo mogli dognati, da spor nima nobenega ideološkega ozadja in je še prav zaradi tega potrebno, da se čimprej poravnava. Mnenja pa smo, da je na polju rejce malih živali treba pristopiti široko torišče zasebnih pobud.

Zveza društev rejcev malih živali je za danes dopoldne sklicala v dvorano restavracije »Šestice« manifestacijsko zborovanje delegatov vseh pri njej včlanjenih društev. Udeležba je bila polnoštevna, kar kaže veliko zanimanje slovenskih malih ljudi za rejski pokret. Zborovanje je mesto odločnega predsednika vsega zborovanja dr. Jenka začel podpredsednik Geč, nato pa je bil z vzklikom izvoljen za predsednika zborovanja sodnik Tomc. Tajnik Alfonz Inkret je predlagal ustanovno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., kmetijskemu ministru inž. Besliču, slovenskemu voditelju dr. Korošču, banu dr. Nallačenu, županu dr. Adlešču in zvezinemu pokrovitelju dr. Kocetu. Pozdravi so bili odposlani tudi srbski in hrvatski organizaciji. Tajnik se je nato s toplimi besedami spominjal pokojnega rejca Hudalesa Martina.

Tajnik Inkret je nato govoril o zgodovini slovenske rejskega pokreta. Podrobno je orisal življenje in zaslug slovenskega pionirja na polju rejce malih živali Lehmana Antona, ki ga je pa prezgodaj iztrgala smrt. Po vojni se je pričelo intenzivnejše delo na tem polju leta 1932. z ustanovitvijo društva »Zivalica«, od katerega pa se je že spomladi odcepil del članov, ki so začeli ustanavljati samostojna društva rejcev malih živali in leto 1935 so vsa ta društva ustanovila svojo Zvezo z delokrogom v vsej Sloveniji, ki se je lepo razmahnila. Od leta 1934 je bilo prirejenih 40 razstav, 139 predavanj, 16 tečajev, 6 rejskih zborovanj, 17 izletov, 2 seminja, 17 rejskih iger, 7 radiopredavanj, 9 tombol in srečolovov. Ustanovljen je bil 1 rejski dom in 1 rejska godba. List »Rejci malih živali« izhaja redno že šesto leto. V tem

ki ga pred klanjem izroči mesnemu ogledniku v žigovanje. Nato se listina odposlje uradu, ki je dovoljenje izstavil. Kadar je treba klati v silo, se dovoljenje dobi lahko tudi naknadno, vendar pa je potrebno potrdilo živinozdravnika, da je bila žival zares zaklana v silo.

Proti davčnim predpisom so bili doslej močnejši prizivi na dež. finančni urad, na finančno sodišče in končno pritožba na državni finančni dvor. Vlada je sedaj odredila, da se prizivi ukinejo in da bo v bodoče močnejši davčni predpis samo izpodbijati, zakar obojota poseben oddelek pri višjem finančnem uradu v Gradcu, ki bo reševal tozadevne prošnje.

Državni komisar za cene je odredil, da mora vsak, ki prodaja konja ali vola, kupno pogodbo s točno navedbo cene javiti okrajnemu glavarstvu. Doselej sklenjene kupne pogodbe je bilo treba javiti do 10. oktobra. V bodoče pa se javlja vsaj tri dni po sklenjeni pogodbi. Prijavo podpišeta kupec in prodajalec.

Izdana je bila odredba, da je treba motorje vseh tovornih avtomobilov predelati za uporabo gonilnih plinov. Bencin bodo smeli uporabljati le osebni avtomobili, ki so še ostali izjemno v prometu, in pa za vojaške potrebe. Predelava bo veljala 300 mark.

Praznovanje 10. oktobra na Koroškem

Deželna vlada je proglasila 10. oktober tudi letos kot deželni praznik. Na ta dan so bile združene proslave glasovanja, nemških mater in praznik žetve. Na podeželju se ponekod ni dosti poznalo, da je praznik. Ljudje so delali na polju in pridno pospravljali krompir, ker je bil lep sončen dan. Drugod pa so se vršile slovesnosti krajevnega značaja, ki so bile po večini povezane z razdeljevanjem zaslužnih križcev materam. V Celovcu se je vršila proslava v dvorani deželnega dvorca. Prisostvovali so ji zastopniki stranke, militarnih organizacij in vojske. Govoril je deželni vodja stranke dr. Kutechera.

Koroški drobci

S. 1. novembrom bosta začela v šolah v St. Jakobu v Rožu in St. Rupertu pri Velikoveu šestmesečna slovenska gospodinska tečaja. V njih se nudi gojenkam vsestranske gospodinske izobrazbe, na željo tudi pouk v peku in glašbi. Mesečni prispevki se določijo po ustnem razgovoru s tečajnim vodstvom.

Občina Svetna vas z županom Schnitzerjem na čelu je svoječasto zaprosila drž. kancelijo, naj sprejme častno občanstvo Svetne vasi. Te dni je dobila odgovor, ki se v prevodu glasi: »Častno občanstvo Svetne vasi me navdaja z odkritim veseljem. Zahvaljujem se občinski upravi in želim Svetni vasi vso procvita in razmaha. Adolf Hitler.«

Pred celovškimi sodiščem je bil obsojen na 6 mesecev zapora Jožef Krmelj, pristojen v Jugoslavijo, ker je položil 13. avgusta čez cesto pri St. Tomažu več lesenih drog, zaradi česar so bili vozeči se avtomobilisti in kolesarji v nevarnosti.

V kratkem bo otvorjeno celovsko mestno gledališče.

V Dolih pri Borovljah je umrla 87 letna Katarina Oraž, puškarjeva žena; v Brezi pri Grabšajnu pa je umrl posestnik Matevž Slanič.

Radio

Program radio Ljubljana

Ponedeljek, 16. oktobra: 7. Jutranji pozdrav (pl.) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 7.45 Za dobro voljo (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Iz slovenskih oper (plošče) — 14. Poročila, napovedi — 18. Zdravstvo (higiena) mladostne dobe: Telegraf podlage in posledice (g. dr. A. Breclj) — 18.20 Poskočnice (pl.) — 18.40 Najstarejši slovenski spomeniki na Gorškem: dr. Joža Lovrenčič — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Razvoj slovenskega športa v zadnjih desetih letih (Šoukal Ciril, Ljubljana) — 19.40 Objave — 19.50 Zanimivosti — 20. Napevi Haydnovega oratorija »Stvarjenje« in Schubert: Nedovršena simfonija — 21.30 Pisan glasba (plošče) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Ruski sekteš.

Torek, 17. oktobra: 7. Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 11. Šoleka ura: V papirnici, razgovor o obliki reportage (Maks Zupančič) — 12. Plesni in pesmi iz Španije (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Popoldanski koncert R. dijskega orkestra — 14. Poročila — 18. Pevski koncert: dvospevi in samospevi (ga. Dragica Sokove, gđ. Steka Korenčanova) pri klavirju prof. M. Lipovčič — 18.40 Pogojnost našega bitja (Fr. Teršeglav) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: 20 let izobraževanja v Jugoslaviji (dr. Ivan Dija, Belgrad) — 19.40 Objave — 19.50 Dva min. zabave — 20. Pevski kvintet »Grafika« — 20.45 Operna glasba (Radialni orkester) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Za odih (plošče) — Ruski sekteš.

Drugi programi

Ponedeljek, 16. oktobra: Belgrad: 20.40 Koncert na flauti, 21. Plesni, 21.40 R. Strauss: Sonata v F duru za čelo in klavir — Zagreb: 21.30 Laska glasba — Bratislava: 20. Zabavni koncert Rad. ork., 20.40 Zvočna igra — Sofija: 19. Simfonični koncert, 20.30 Laska glasba — Ankara: 20.55 Jazz — Berolmünster: 19. Harmonika, 20.05 Deklinski zbor poje domače in vojaške pesmi — Budimpešta: 20.10 Koncert opernega orkestra, 22. Ciganski orkester — Horthy: 20.45 Koncert Mozartovih skladb — Sottens: 20. Pisan spored — Rim-Bari: 21.40 Pisan koncert, 22.20 Koncert godbe na pihala — Trst-Milano: 21. Koncert italijanske glasbe, 22.45 Pisan glasba — Florenca: 21.30 Izbrana glasba.

Torek, 17. oktobra: Belgrad: 19.40 Ruske pesmi in romane, 20.10 Lermontov: Zmaji, »Djemon«, radijska igra, 21.40 Jugoslovanske pesmi — Zagreb: 21. Orkestralni koncert, 21.30 Slagorji — Bratislava: 19.30 Slovaške pesmi, 22.15 Pisan koncert — Sofija: 20. Koncert komorne glasbe, 20.30 Ruske romane, 21. Simfonični koncert — Ankara: 20.30 Jazz — Berolmünster: 19. Harmonika, 20.10 Orkestralni koncert — Budimpešta: 19.30 Verdi: »Falstaff«, 22.20 Pisma glasba — Bukarešta: 19.55 Orkestralni koncert, 21.25 Nadaljevanje orkestralnega koncerta, 21.45 Pisma glasba, 22.15 Francoska koncerta — Horthy: 20.30 Koncert francoske glasbe — Trst: 21.30 »Stanki« Rasine — Sottens: 20. Pisan spored, 20.30 Zvočna igra.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20.

Ponedeljek, 16. oktobra: »Kacijanar«. Red A. Torek, 17. oktobra: Zaprto. Sreda, 18. oktobra: »Hudičev učencec«. Red B. Četrtek, 19. oktobra: »Kozarec vodec. Izven. Znižane cene. Petek, 20. oktobra ob 20: »Kacijanar«. Dijaška predstava. Globoko znižane cene. Sobota, 21. oktobra: »Antigonac. Premiera. Premierski abonma.

Opera — Začetek ob 20.

Ponedeljek, 16. oktobra. Plesni večer Maksa Kürbosa in Irene Litvinove. Torek, 17. oktobra: »Glumač Matere božje«. Red B. Sreda, 18. oktobra: »Sabska kraljica«. Red Sreda. Četrtek, 19. oktobra: »Kjer škrljanje žvrgoli«. Red Četrtek. Petek, 20. oktobra: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, 16. okt.: Zaprto. Torek, 1. oktobra, ob 20: »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Red C.

Vsem ljubljanskim odsekom! Odbor ljubljanske podzveze fantovskih odsekov sklicuje za danes ob 8 zvečer v frančiškansko dvorano sestanek vseh ljubljanskih fantovskih odsekov, na katerem bo predaval g. urednik dr. Ahtin o »Vprašanje komunizma v današnjih dneh«, Vabimo tudi bližnje okoliške odseke.

Za izobrazbo otroških negovalk in spremljevalk priredi mestni odsek za varstvo otrok po potrebi več tečajev. Po členu 20 pravilnika o obrambi pred zračnimi napadi vabimo k udeležbi žene, zlasti matere predšolskih in šolobolnih otrok, in pa posebno žene, ki po pravilniku niso obvezne pasivne obrambe, t. j. nad 40 let stare. Pričakujemo, da se bodo temu vabilu v velikem številu odzvale tudi žene iz delavskih krogov. Prvi tečaj se prične že ta mesec. Predavanja bodo triletna na teden v večernih urah in bodo tečaji trajali približno 4—5 tednov. Obisk tečaja se pripoča ne samo zaradi pripravljenosti za primer potrebe, temveč tudi zaradi splošne izobrazbe žena za nego otrok v vsakdanjem življenju. Prijave se sprejemajo vsak dan med uradnimi urami v sobi števil. 43 v I. nadstropju hiše magistrata, Mestni trg števil. 2.

Veliko ljudsko kopališče bo mestna občina uredila v Koleziji in je zato razpisala natečaj za osnutke z nagradami v skupnem znesku 18.000 din. Arhitekto in sploh strokovnjake opozarjamo na razpis med današnjimi oglasi.

P. Kazimir Zakrjšek se vrne v ponedeljek zvečer ob 21.42 s simphonom.

Esperantisti! Tem potom vas vabimo na ustanovni občni zbor »Esperantskega društva Ljubljana«, ki bo v torek 17. oktobra t. l. ob 20 v verandari restavracije »Pri šestici«. Pridite polno številno!

Zimski strokovni tečaj Zavoda za pospeševanje obrti ZTOI

Zavod za pospeševanje obrti Zbornice TOI v Ljubljani namerava tudi v letošnjem letu preko jeseni, zime in spomladi prirediti strokovne tečaje za izpopolnitev mojstrov, kakor tudi pomočnikov v raznih rokodelskih strokah. Ti tečaji bodo važni tudi za pripravo pomočnikov na mojstrski izpit. V teh tečajih se bo poučevalo strokovno risanje, obrtno knjigovodstvo in trgovsko poslovanje v obrtu, obrtna kalkulacija, računanje, korespondenca, slogoznanstvo, tehnologija, gradivoznanstvo in blagoznanstvo. Prireditve poedinih tečajev bo odvisna od tega, če se javi zadostno število kandidatov-interesentov. Tečaji bodo v prostorih Tehniške srednje šole in to poveljini o popoldanskem in večernem času med tednom, pa tudi ob nedeljah dopoldne.

Vabimo obrtnike kakor tudi pomočnike, da se najkasneje do 20. oktobra 1939 prijavijo s posebnim dopisom, v katerem naj navedejo točno svoj naslov, obenem pa tudi označijo, za katere tečaje se zanimajo in ali čele posesti pouk v popoldanskem času ali zvečer, odnosno ob nedeljah in praznikih. Vse prijavitelje se bo pravočasno obvestilo o programu tečaja in drugih podrobnostih.

Ljubljana, dne 13. oktobra 1939.

Zavod za pospeševanje obrti Zbornice za TOI v Ljubljani.

Dve Beatrici

Je naslov nad vse zanimivi zgodovinski povesti, ki jo bomo v nekaj dneh začeli pribočevati kot podlistek. Povest živo opisuje razburkano življenje odkritelja Amerike Kristofa Kolumba. Izredno napeto je opisano njegovo bivanje na španskem dvoru in boji, katerega je moral prestati, da je dosegel svoj cilj, na katerega pa bi ne bil nikdar došel, če bi ga ne bila podpirala požrtvovalna ljubozna dvorna dama, ki je znala s svojo bistroumnostjo in odločnostjo razkrinkati vse spletko in premagati vse Kolumbove nasprotnike.

S to povestjo o možu, a čigar dejanji se začnejo Novi vek, bomo nedvomno ustregli vsem našim čitateljem, katere prosimo, naj nanjo opozorejo svoje znance.

Šport čez nedeljo

Nemčija je premagala Jugoslavijo s 5:1 (1:0)

Slaba igra našega vratarja Glaserja. — Vsi nemški igralci so bili veliko bolj povezani in tudi boljše uigrani.

Zagreb, 15. oktobra.

Težko pričakovana revanšna tekma med Nemčijo in Jugoslavijo se je danes odigrala v Zagrebu na igrišču Concordije. Ker je bila to po dolgih letih zopet prva reprezentančna tekma v Zagrebu, je vladalo zanjo veliko zanimanje. Že tri ure pred pričetkom tekme so pričeli prihajati na igrišče prvi tisoči gledalcev, ki so najprej napolnili vzhodna stojišča. Pred pričetkom tekme je bilo razprodanih čez 17.000 vstopnic ter se more trditi, da je z vsemi zastopkarji bilo več kot 20.000 gledalcev. Deset minut pred 3 so prišli na igrišče v parih po en jugoslovanski in en nemški igralec viharno pozdravljeni. Naši igralci v plačih majkah in belih hlačah ter v rdečih nogavicah, nemški pa v rdeče obrobljenih belih majkah in črnih hlačah z državnim grbom na prsih. Po odigrani nemški in jugoslovanski državni himni sta kapetana, jugoslovanski Lehner in nemški Štepan, izmenjala pozdrave; sodil je Italijan Barlasina.

Moštvi sta nastopili takole: Nemčija: Klodetz, Janes, Bilmann, Kupfer, Stolz, Kitzinger, Lehner, Schön, Konnen, Štepan, Urban. Jugoslavija: Glaser, Belošević, Matošić, Manola, Jazbinšek, Lehner-Medarič, Hitrec, Lešnik, Antolkovič, Perlič.

Jugoslovansko moštvo je danes moralo izgubiti igro, čeprav je bilo sestavljeno iz prav dobrih igralcev — lahko rečemo — trenutno najboljših, kar jih premoremo. Vendar je bilo moštvo kot celota brez vrednosti in nemogoče, predvsem zaradi tega, ker ves čas igre ni pokazalo nobenega sistema, posamezniki pa, čeprav odlični, so bili proti povezani igri Nemcev brez moči. Najslabša stran našega moštva je bila danes ožja obramba. To velja zlasti za Glaserja, ki je glavni krivec današnjega visokega poraza. Vsak drug vratar bi opravil to nalogo boljše od njega. Dve ali tri uspele parade njegove krivde ne zmanjšujejo. Od branilcev je Matošić delal, vendar sam ni mogel vsega. Belošević manjka vsak pregled igre. Krilska vrsta je dobro izvršila svojo nalogo. Jazbinšek se je po nemškem vzorcu potegnil v obrambo, stranska krila sta morala zato bolj v sredino igrišča ter sta tako puščala obe nevarni nemški krili prosti. Lehner in Manola sta dovolj zalagala napad, in sta oba, zlasti prvi, dala dobro igro. Za Hitreca in Perliča se sicer more reči, da sta delala neutrudljivo, a prvi je bil prepočasen za hitro igro, ki so jo diktilirali Nemci že od vsega začetka, drugi pa se ni dobro razumel s sredino. Srednji napadalec Lešnik danes ni pokazal nobene svoje odlike. Streljal je netočno in se ni dobro boril; poleg tega je bil ves čas dobro krit od Janesa. Antolkovič je silil preveč v ospredje, namesto da bi držal zvezo s krilsko vrsto. Jugoslovanski napad je imel igralce iz klubov treh različnih sistemov in brez potrebne predvaje ni mogel uspeti. Nemško moštvo je popolnoma izpolnilo svojo nalogo. Res je, da je rezultat previsoko izražen, toda raztrganost jugoslovanskega moštva in njegov slabi vratar sta omogočila Nemcem tako zmago. Glavna prednost nemškega moštva je bila sijajna vigranost in precizna izpeljava igre v sistemu. Glavno delo sta opravili obe krili, predvsem hitri Lehner, ki sta bili skrajno nevarni. Pa tudi notranji trio je moral uspeti, ker je streljal ostro in z vsakega položaja, tudi z velike daljave. Glavno zaslombo je imela nemška reprezentanca v sigurni obrambi, ki je znala že v začetku razbiti vsak napad, kar pa je prišlo do gola, je pa ostalo v rokah čvrstega vratarja Klodetza. Če dodamo še, da se Nemci niso ustrašili zaigrati na trenutke, kadar so naši le preveč oblegali njihovo središče, bolj ostro, smo povedali vse.

Prvi polčas

V začetku je vladala velika nervoznost. Naši so napadli po Percu in vztrajali na nemški polovici. Nemci so v prvih šestih minutah prišli le enkrat do jugoslovanskega kazenskega prostora. V sedmi minuti je Antolkovič zelo ostro streljal, vendar je šla žoga tik nad prečko. V osmi minuti je zamudil Lešnik lep priložnost. Takoj na to je pa Nemec Schön poslal žogo iz 40 m dalje mimo slabo postavljenega Glaserja v mrežo Jugoslavije. 1:0. Jugoslavija spet napada. V 14. minuti naši napadejo po Perliču, Klodetz lovi žogo, vendar jo nato nese prost črte v kazenski prostor. Sodnik žvižga prost strel. Hitrecovo bombo odbije postrvovalni nemški branilec z glavo. Naši napadajo in se igra večinoma na nemški polovici. V 17. minuti naši 100% priložnost za vzravnavo pošljejo v nebo. Nemci napadajo večinoma preko kril. Glaser ima precej dela, vendar dobro brani. Igra se že 20 minut, vendar se ne more reči, katero moštvo je boljše. Vsekakor so imeli Jugoslavlani doslej več od igre, a so v odločilnih trenutkih najboljši odgovorili. Hitrec je bil očividno prepočasen, zveza s krilsko vrsto se rahlja, ker naši napadalec ne hodijo nazaj po žogo. Vsemu temu je morala slediti premoč Nemčije. Nemci igrajo vedno živahnije in tudi ostreje. V 30. minuti je odlični Lehner izdelal solo napad. Antolkovič pa je poslal žogo v out. Dve minuti pozneje je zastreljal Perlič drugo Lehnerjevo žogo. V 33. minuti uide Kohnen naši obrambi. Glaser mu teče nasproti in na kazenski črti Glasercu odbije žogo. Glaser mora takoj za tem zopet intervenirati ter v dveh lepih paradah ubrani mrežo pred povišanjem rezultata po nemškem desnem krilu. 10. minut pred koncem prvega polčasa jugoslovanski napad zopet oživi ter izvrši več dobro izpeljanih napadov proti nemški obrambi. V 40. minuti je le sreča rešila

našo mrežo. V 42. minuti imajo naši dve lepi priliki za izenačenje. Prvo zgreši Antolkovič, drugi pa Medarič. Naši napadi so nevarni; nemška obramba postaja groba. Glaserju je uspela še ena intervencija, na kar je sodnik odžvižgal prvi polčas.

Drugi polčas

Drugi polčas pričnejo Nemci. Naši se v začetku le otepajo žoge, ker so popolnoma neurejeni. Nemci pa streljajo iz vsakega položaja, vendar ne točno. V 8. minuti napade Jugoslavija po Medariču, ki pošlje žogo Antolkoviču. Slednji strelja ostro na nemški gol, vendar Janes obrne žogo v kot. Perič kot proti Nemčiji zastrelja. Isto napravi dve minuti pozneje Medarič. Temu je kriva nervoznost igralcev. Naš napad je nevarnejši, nemška obramba pa vse ostrejša in sodnik mora po vrsti žvižgati kazenske udarce proti Nemčiji. Kmalu pa se slika spremeni. V 18. minuti je zaradi nesporazuma naše obrambe padel drugi gol.

Naši igralci se sedaj dolgo ne znajdejo. V 23. minuti Nemci z lahkoto povišajo rezultat na 3:0. V 27. minuti pridejo Nemci po desnem krilu Lehnerja do 4. gola. Rezultat 4:0. Naši imajo priliko za častni gol, toda izvrstni Klodetz vzame Lešniku žogo z noge 1 meter pred golovo črto. V 34. minuti uide Kohnen. Po desni strani strelja pred jugoslovanski gol, kamor priteče Štepan, ki pošlje skozi roke Glaserja žogo v mrežo. Rezultat 5:0. V 42. minuti naši napadajo po Medariču. Po daljšem prerivanju, pred golom Nemčije poda Medarič žogo Antolkoviču, ki jo prasebno in hitro pošlje mimo presenečenega Klodetza v mrežo in s tem doseže častni gol za Jugoslavijo. Rezultat 5:1. V zadnji minuti ima Hitrec priliko za zmanjšanje rezultata, vendar ga nemški vratar prehit. Takoj za tem sodnik odžvižga.

Italijanski sodnik Barlasina je bil odličen in nepristranski. Tekmi je prisostvoval nemški konzul dr. Freund s številno nemško kolonijo, od naših oblasti pa minister dr. Torbar in vojaški do- stojanstveniki iz Zagreba.

Ženski atletski miting SK Planine

Danes dopoldne je na Stadionu priredila SK Planina ženski atletski miting, katerega so se poleg atletinjk SK Planine udeležile tudi Zagrebčanke. Ob lepem dopoldanskem sončnem vremenu se je maloštevilna družina gledalcev in atletinjk sprehajala po obširnem stadionu, kjer so se dovolj hitro in točno odvijale posamezne točke prireditve. Zdi se, da ženska atletika pri nas še ne more najti zaenkrat pravih tal. Svoje dni je imela Ljubljana močno žensko atletsko tekmovalno ekipo; zatej je prišla dolga doba nedelavnosti in zimskega spanja, letos pa je Planina organizirala tudi svojo žensko sekcijo. Uspehi, doseženi na današnjem mitingu, niso bogve kako pomembni, toda za začetek gotovo prav dobri. Med atletinjami Planine je zlasti ugajala hitra Švajgerja in v vsestranska Tometova. V tehničnih disciplinah so močno prevladovali Zagrebčanke; med njimi je bila najboljša Neferovič Vera.

Rezultati današnjega tekmovanja so bili:

Tek na 60 metrov: 1. Mihok Anica (Maraton, Zagreb) 8.9, — 2. Merala Marija (Planina) 9.3, — 3. Pogačar Cirila (Planina) 10.

Met krogel: 1. Neferovič Vera (Hašk, Za-

greb) 10.60 m, — 2. Mihok Anica (Maraton, Zagreb) 8.81 m, — 3. Tome Vikca (Planina) 7.90 m.

Skok v višino: 1. Neferovič Vera (Hašk, Zagreb) 130 cm, — 2. Mihok Anica (Maraton, Zagreb) 125 cm, — 3. Cimperman Marija (Hašk, Zagreb) 125 cm.

Tek na 100 metrov: Švajger Lidija (Planina) 13.3 sek., — 2. Mihok Anica (Maraton, Zagreb) 14.6, — 3. Merala Marija (Planina, Ljubljana), 15 sek.

Met diska: 1. Neferovič Vera (Hašk, Zagreb) 34.15 m, — 2. Mihok Anica (Maraton, Zagreb) 31.16 m, — 3. Tome Vikca (Planina) 26.73 m.

Skok v daljavo: 1. Cimperman Marija (Hašk, Zagreb) 4.18 m, — 2. Švajger Lidija (Planina) 4.16 m, — 3. Pogačar Cirila (Planina) 3.46 m.

Met kopja: 1. Neferovič Vera (Hašk 28.40 m, — 2. Tome Vikca (Planina) 23.14, — 3. Cimperman Marija (Hašk 20.40 m.

Štafeta 4-krat 60 metrov: 1. Zagreb 36 sek., — 2. Ljubljana 36.1 sek.

igrišču SK Železničarja. Tekma sama ni nudila lepega športa, mestoma je bila tudi surova, posebno v drugem polčasu. Maribor je nastopil z močno pomlajenim moštvom, dočim je Železničar poslal v boj svoje kompletno prvo moštvo. Kljub temu je Maribor izvojeval zmago in se bo srečal v tretjem kolu z zmagovalcem pri tekmi Mura: SK Čakovec, ki je bila prav tako danes v Murski Soboti. Sodniku g. Nemcu priporočamo malo več objektivnosti v sojenju tekem, čeprav niso prvenstvene.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Lahkoatletski meeting SK Železničarja

Gujznik od »Železničarja« je vrgel kladivo 46,78 m

Na stadionu SK Železničarja na Tržaški cesti je bil danes dopoldne atletski miting SK Železničarja. Postavljena sta bila dva mariborska rekorda. Mitinga sta se udeležila razen mariborskih klubov tudi Ilirija iz Ljubljane in SK Celje.

Tehnični rezultati so sledeči:

Tek 200 m — juniorji B: 1. Wolf (Rapid) 12, 2.

Tek 200 m — juniorji: 1. Wolf (Rapid) 12, 2. Taček (Celje) 12.1, 3. Berle (Maraton, Maribor); juniorji C: 1. Hrovatin (Železničar) 12, 2. Julius (R) 12.2, 3. Hole (Z) 12.3.

Met krogel — seniorji: 1. Hvale (Z) 13.15 m, 2. Zorko (Z) 12.48 m, 3. Lužnik (M) 11.81 m; juniorji C: 1. Bačnik (Z) 10.77 m, 2. Metelko (Z) 10.21 m, 3. Držek (Celje) 10.11 m.

Met krogel — juniorji B — 5 kg: 1. Knop (C) 12.44 m, 2. Gala (Z) 11.94, 3. Mustafa (M) 10.30 m.

Met kladiva: 1. Gujznik (Z) 46.78! (nov mariborski rekord), 2. Hlade (Z) 41.68 m.

Tek 5000 m: 1. Rotner (Z) 17:37, 2. Ogršč (C) 17:37.3-petine, Štemer (C) 18:02.

Skok v višino — seniorji: 1. Zorko (Z) 173 (nov mariborski rekord), 2. Lužnik (M) 165, 3. Gregorovič (Z) 165 cm; juniorji B in C: 1. Benedičič (M) 157, 2. Bačnik (Z) 150, 3. Držek (C) 145 cm.

Tek 1000 m — juniorji B in C: 1. Karlin (Z) 2:54.6, 2. Markovič (C) 2:54.7, 3. Habjančič (M) 2:56.7.

Skok v daljavo — seniorji: 1. Zorko (Z) 6.04,

Ustanovljena je Hrvatska plavalna zveza

Zagreb, 15. oktobra.

Danes je bil v Zagrebu občni zbor zagrebske plavalne podzveze, na kateri se je konstituirala hrvatska plavalna zveza. Med drugim je bilo na tem občnem zboru tudi sklenjeno, da se ustanovi vrhovna plavalna zveza, v kateri bi bili zastopani Slovenci, Hrvati in Srbi. V tej vrhovni plavalni zvezi bi bili po predlogu Zagrebčanov zastopani Slovenci in Srbi po razmerju s Hrvati 1:1:4. V tem razmerju bi se delili tudi dohodki. O vsem tem bo čez 14 dni odločal zbor vrhovne plavalne zveze.

Pred reorganizacijo atletike v Jugoslaviji

Kakor je bilo pričakovati, je zagrebska atletska podzveza poslala Jugoslovanski atletski zvezni svet 20 atletskih klubov, ki zahtevajo izredni občni zbor Jugoslovanske atletske zveze. Teh 20 klubov je v glavnem iz področja zagrebske in splitske atletske podzveze, torej iz območja nove hrvatske banovine. Poleg teh klubov sta resolucijo podpisala tudi Sašk iz Sarajeva in pa Bačka iz Šubotice (o sportnih uspehih omenjenih dveh klubov smo v letošnjem letu kaj kmalu slišali).

Klubi zahtevajo v svoji resoluciji, naj razpravi izredni občni zbor atletske zveze samo o eni točki in sicer o spremembi pravil Jugoslovanske atletske zveze. Zagrebska atletska podzveza ima točen načrt pravil, ki jih bo predložila skupščini. Na podlagi osnutka teh pravil naj bodo ustanovljene tri samostojne atletske zveze, in sicer slovenska, hrvatska in srbska zveza. Današnja atletska zveza pa naj se spremeni po tem osnutku v Vrhovno zvezo, katere cilj je edino v tem, da reprezentira jugoslovanski atletski sport napram inozemstvu.

Na občnih zborih te nove vrhovne atletske zveze bi sodelovali predstavniki vseh treh zvez, in sicer vsi z istim številom zastopnikov.

Upravni odbor Jugoslovanske atletske zveze je na svoji zadnji seji sklenil, da bo ugodil zahtevi klubov, ki so podpisali resolucijo, in sklical izredni občni zbor za 29. oktober 1939. Izredni občni zbor Jugoslovanske atletske zveze bo v Ljubljani, ker je bilo že na lanskem občnem zboru določeno, da bo letošnji redni občni zbor Jugoslovanske atletske zveze v Ljubljani. Ker bi pa že v novembru moral biti redni občni zbor Jugoslovanske atletske zveze, je upravni odbor sklenil, da bo izredni občni zbor 29. oktobra t. l. v Ljubljani, obenem tudi redni občni zbor, da bi na ta način prihranil svojim članom stroške potovanja. Upravni odbor Jugoslovanske atletske zveze je zato na svoji seji podal tudi ostavko celotnega odbora. Tako se torej na občnem zboru v Ljubljani ne bo razpravljalo samo o osnutku novih pravil, ampak bodo klubi dali današnji upravi razrešnico in obenem izbrali nov upravni odbor in nove dohodke atletske zveze.

Drž. gorsko kolesarsko prvenstvo

Samobor, 15. oktobra.

Danes je bilo na progi Samobor-Rude-Plešivica državno gorsko kolesarsko prvenstvo. Proga je dolga 10 km in zelo naporna. Sodelovalo je 11 tekmovalcev. Od zunanjih sta bila samo Peternel iz Ljubljane in Mihelič iz Karlovca, vsi drugi pa so bili Zagrebčani. Na cilj je prvi prišel Rudolf Fiket (Olimp, Zagreb) v času 26.02 s povprečno brzino 23 km na uro. Ta rezultat je zelo dober, ker so imeli tekmovalci skoraj ves čas močan veter v prsa, 2. Davidovič Dušan (Olimp), za tri dolžine kolesa za prvim, 3. Štefan Ljubič (Olimp) za tri in pol dolžine za prvim, 4. Ivan Peternel (Hermes, Ljubljana) 50 m za prvim. Peternel je imel smolo, da mu je 100 m pred ciljem popustila veriga ter je tako prišel ob zaslužen prvo mesto.

Pozor!

Z uspehom zdravim na katerikoli način pokvarjene nohte in odstranjujem kurja ocesa brez krvi in bolečin v kopalskem hotelu Slon. Te stroke sem se izučil v inozemstvu, kjer sem jo tudi že več let uspešno izvrševal. Priporočila se

Dekanič